

Dünən, yəni dekabrın 4-də Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin Natəvan klubunda narahat bir ruhun dinclik tapdığına şahidi oldum. Belə ki, Sovet rejiminin günahlandırılıb 8 il azadlıqdan məhrum etdiyi dəyərli bir yazıçımızın sözünün işığına yığışanlar, yəni bizlər bu klubda onun barəsində söylənilən fikirlərin, adıçəkikən yetmiş kitabının və bir də ədəbiyyatımıza, xalqımıza özünün və ailəsinin xidmətlərinin miqyasını ifadə etməyə çalışırdılar. Amma bütün bu deyilənlərin içərisində mənim üçün yəqin ki, elə mərhum yazıçımız İsmayıl Qarayev doğmalarının da daha çox önəm verdiyi bir məqam vardı. O da yazıçının Anım və kitablarının təqdimat gününü məhz burada - yəni Natəvan klubunda keçirilməsi idi.

Bunu ona görə xüsusi vurğulayıram ki, bu yadda qalan tədbirdə AYB-nin rəhbərliyi başda hörmətli xalq yazıçımız Çingiz Abdullayev

bin da işıq üzü görməsi reallığa çevrilmişdi.

Xatirələrini söyləyən şair, yazıçı, tərcüməçi, çox dəyərli ziyalımız və dostum Kamran Nəzirli vurğuladı ki, İsmayıl Qarayevi həbsxanada ziyarət edən unudulmaz şairimiz, əsl dost, qayğıkeş insan və böyük ürək sahibi olan Şahmar Əkbərzadə mərhum yazıçımızın həbsxana-

Mən bu tədbirdə özüm üçün bir nüans da dəqiqləşdirdim. Yəni düşündüm və inandım ki, İsmayıl Qarayevin anım gününü və kitabların təqdimatı AYB tərəfindən Natəvan klubunda keçirilməsi həm də müəyyən mənada İsmayıl Qarayevdən edilən bir üzrxahlıqdır. Yəni, bu addımla zamanında haqqını, hüququnu qoruya bilmədikləri bir yazıçının

Ruhun sevindiği gün

olmaqla çox yüksək səviyyədə təmsil olunurdu. Tədbiri söz adamlarının, ədəbiyyatsevərlərin yaxşı tanıdığı, gənc yaşından artıq istedadının və sözə yanaşmasının mükəmməl tutumunu təsdiq etmiş ədəbiyyatşünas, tənqidçi, eyni zamanda bir çox şeir və publisist yazıların müəllifi Əsəd Cahangir idarə edirdi. Onun giriş nitqi İsmayıl Qarayevi həm onu tanıyanlara, həm də tanımayanlara sözün böyük mənasında yaxşı tanıtdı. Demək olar ki, bu çıxış bütün tədbir boyu elə bir aura yaratmışdı ki, hər kəs mütləq Əsəd bəyin fikrinə istinad edirdi və vurğulayırdı ki, Əsəd Cahangir İsmayıl Qarayevi bizə bildiyimizdən də yüksək səviyyədə tanıtdı və sevdirdi. Xüsusi olaraq xalq şairi Nəriman Həsənzadə, eləcə də AYB-nin katibləri Elçin Hüseynbəyli və Səlim Babullaoglu, həmçinin dəyərli şairimiz Vaqif Bəhmənli İsmayıl Qarayevlə bağlı ürək sözlərini dilə gətirərək mənim toxunduğum məqamı xüsusi vurğu ilə nəzərə çatdırdılar.

Təkcə ədəbiyyat adamlarının deyil, eləcə də elm, mədəniyyət xadimlərinin, xüsusilə adi oxucuların da qatıldığı bu tədbirdə mənim üçün yadda qalan məqamlardan biri bu oldu ki, hər kəs çıxışında Sovet rejiminin İsmayıl Qarayevə etdiyi haqsızlığı, ədalətsizliyi dilə gətirirdi və bir də hər kəs İsmayıl Qarayevin övladlarının, xüsusilə indi cənnətdə olan oğlanları Qoşqar və Savalan Qarayevlərin təkcə öz ataları üçün deyil, həm də Azərbaycan ədəbiyyatı üçün göstərdikləri xidmətləri böyük sayğı və sevgi ilə vurğulayırdılar. Məhz bu oğulların sayəsində İsmayıl Qarayevin (sovet dönəmində doqquz kitabı çap olunmuşdu - Ə.M.) həbsdən sonrakı yaşadığı ömür kəsiyində 70-dən artıq kita-

da ona verdiyi "qara dəftər"ləri bu gün haqq dünyasında olan unudulmaz yazıçımız Şamil Xurşuda çatdırdı. Həmin hadisənin canlı şahidi kimi "mən gördüm ki, Şamil müəllim o qara dəftərləri necə böyük qayğı ilə qəbul etdi və özünü mənə tutub dedi ki, "Kamran, bunları dolabın gözünə qoy, işdi İsmayıl həbsdən çıxana qədər mən dünyadan köçsəm onda özünə qaytararsan. Əks halda övladları ilə əlaqə saxlayıb onlara verərsən" dedi. Bu kövrək xatirə bizi duyğulandırdığı kimi həm də bir gerçəyi bizə açmış oldu. Yəni Kamran Nəzirli vurğuladı ki, bax, həmin qara dəftərlər indi qarşımızda olan roman, povest və hekayələr idi.

Anım və təqdimat mərasimində çıxış edən yazıçı-dramaturq Firuz Mustafa şəxsən tanıdığı və unudulmaz yazıçımız Nahid Hacıadənin sayəsində, hətta çörək kəşdiyi İsmayıl Qarayevin "bütöv bir kişi" obrazını bizə təqdim etdi. Onunla söhbətlərini dilə gətirdi. Ümumiyyətlə, bu tədbirdə yazıçı-publisist Xeyrəddin Qocanın, şair Zahid Xəlilinin, dəyərli elm adamımız professor Vaqif Abbasovun, nəğməkar şairəmiz Kəmalə Abiyevanın və digərlərinin bir-birindən maraqlı və yadda qalan fikirləri şəxsən mənim üçün İsmayıl Qarayevin ruhu qarşısında bir etirafın, bir unudulmazlığın ifadəsi idi.

qarşısında üzvü olduğu təşkilat yumşaq desək öz "günahını" yumuş oldu. Bəlkə də düşünə bilərsiniz ki, sovet rejimi kimdensenə çəkinən və yaxud üzr istəyən rejim deyildi.

Amma bütün hallarda yeddi kitab müəllifini və sayılan yazıçını həbs etmək, yazıçılar təşkilatının üzvlüyündən çıxartmaq, kitablarının nəşrinə icazə verməmək Bax, bunların özünə qarşı tam sükuta dalmaq da mənə həmin illərdə yazıçılar təşkilatına rəhbərlik edənlərin və rəhbərlikdə təmsil olunanların aşkar yaxalarını kənara çəkmələri idi. Xalq şairlərindən birinin dedi ki, "Məndən ötdü "

Dekabrın 4-də AYB-nin Natəvan klubunda yadda qalan Anım və təqdimat keçirildi. Bu Anım və təqdimat İsmayıl Qarayevin layiqli varislərindən olan qızı Vəsimə İsmayılzadənin yaxından iştirakı ilə gerçəkləşdi. Məhz Vəsimə xanım AYB-nin təşkilatçılığına ürkədən qoşularaq atasının və dünyasını dəyişən doğmalarının ruhunu sevindirdi.

Elə bu yerdə xatırladım ki, İsmayıl Qarayev həbsdən azad edildəndən sonra müəyyən müddət ya-

şasa da onu görməməzliyə vurular yalnız 1993-cü ildə o haqq dünyasına qovuşandan xeyli sonra övladlarını, xüsusilə Qoşqar İsmayılzadəni xatırlatmaları ilə AYB-nin üzvlüyünə qaytarıldı. Onun Yazıçılar Birliyində təmsil olunmaq haqqı təsdiqləndi.

Bax, bütün bunların, yeni baş verənlərin fonunda İsmayıl Qarayevin ruhu doğum günü ərəfəsində (o, dekabr ayının 5-də dünyaya gəlib - Ə.M.) AYB-nin binasında, Natəvan klubunda dərinə nəfəs alıb rahatlandı. Ruhun şad olsun, İsmayıl Qarayev!